

दुई किशोर वेपत्ता

दैनिक समाचारदाता राजविराज, ४ जेठ ।
वेहुलीसंगै राजविराज आएका एक नातेदार र सप्तरीबाट अध्ययनका लागी जनकपुर निस्केका दुई जना किशोर वेपत्ता भएका छन ।
वेपत्ता हुनेमा एक जना सप्तरीका १७ वर्षी मोहम्मद फैसल र अर्का छिमेकी जिल्ला सुनसरीका १७ वर्षकै राजा मेहता छन ।
सप्तरीको बोदेबसाइन नगरपालिका ३ सारस्वर टोल निवासी मो.फैसल वैशाख १७ देखी वेपत्ता छन । सुनसरीको देवानगंज गाउँपालिका ६ का राजा मेहता भने जेठ १७ गते देखी वेपत्ता छन ।

मो.फैसल वैशाख १७ गते देखी परिवारजनसँग सम्पर्क विहीन छन भने राजा मेहता जेठ १ गते देखी सम्पर्क विहिन भएको उनका परिवारजनको भनाई छ ।
उनीहरु अहिले प्रहरीका साथै नेपाल तथा भारतमा रहेका आफन्त र चिनजानका सबैमा जानकारी गराउदै भौतारिएका छन । दुवैका परिवारजनले सप्तरीको इलाका प्रहरी कार्यालय कडोरबोना, इलाका प्रहरी कार्यालय बोदेबसाइन र जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीमा हुलिया विवरण सहितको निवेदन दिई खोजतलासका लागी आग्रह गरेका छन ।

मो.फैसल विदा सकिएपछी वैशाख १७ गते विसनपुर चौकमा बस चढी उनी अध्यनरत जनकपुरस्थित इस्लामियाँ सनफियाँ मदरसाका लागी प्रस्थान गरेका थिए । उनलाई छाड्न संगै आएका आमा सजिला खातुनले ३ हजार ५ सय रुपैया आवश्यक खर्चका लागी छोराको हातमा दिदै विदाइ गरेर घर फर्केकी थिइन । तर छोरा मदरसामा नपुगेको र बीच बाटो बाटै हराएको थाहा पाएपछी उनी प्रहरी शरणमा पुगेकी थिइन ।
समाजसेवी एवं भुमि समस्या समाधान आयोग सप्तरीका सदस्य समेत रहेका

मो.अनवर अलीले विद्यालय हिडेको किशोर बाटो बाटै वेपत्ता हुनु चिन्ताको विषय भएको भन्दै खोजतलासमा सबैले सहयोग गर्नु पर्ने बताएका छन ।
यता विहेवारी सकिएपछि फर्किन लागेका जन्ती र वेहुली बोकेको गाडीमा चढेर राजविराज आएका सुनसरीको देवानगंज गाउँपालिका ६ निवासी रमेश मेहताका १७ वर्षिय छोरा राजा मेहता पनि विगत २ दिन देखी वेपत्ता छन ।
राजविराज ९ मलेठबाट गएको जन्ती विहे सम्पन्न भएपछि जेठ १ गते राजविराज फर्किएको थियो । राजा मेहताका काका उमेशका अनुसार जेठ २ गते विहान ९/१० बजे सम्म भतिज मलेठ मै थिए । तर त्यसको केही समय पछि नै उनी सम्पर्क विहीन भए । उनले दिनभर खोजतलास गर्दा पनि फेला नपरेपछी खोजतलासका लागी जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीमा हुलिया विवरण सहितको निवेदन दिएको बताए ।
वेपत्ता दुवै किशोरका आफन्तबाट खोजीका लागी निवेदन आएको र उनीहरुको हुलिया विवरण सबै प्रहरी कार्यालयमा पठाई खोजी कार्य भइरहेको प्रहरीले जनाएको छ ।

लागु औषधको दुर्व्यसनबाट टाढा रहौं
लागूऔषध सेवनले मानिसको शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्य बिग्रन्छ, धन सम्पतिको वर्वाद गर्दछ, यसको प्रयोगबाट आफू, परिवार, समाज र राष्ट्रलाई नै अपुरणिय क्षति पुग्ने हुँदा यस्ता पदार्थदेखी टाढा रहौं ।

खैरो हिरोइन र नगदसहित दाजुबहिनीसँगै चार जना पक्राउ

दैनिक समाचारदाता सिरहा, ४ जेठ ।
सिरहा प्रहरीले ठूलो परिमाणमा लागुऔषध खैरो हिरोइन र नगदसहित पक्राउ परेका दाजुबहिनीलाई आइतबार सार्वजनिक गरेको छ ।
गोप्य सूचनाको आधारमा वैशाख २ मा लहान नगरपालिका १२ भोटिया टोलबाट पक्राउ परेका उनीहरुलाई सार्वजनिक गरिएको छ । पत्रकार सम्मेलनमा प्रहरी प्रवक्ता तथा डीएसपी वीरेन्द्र पासवानले दिनेश लागुऔषध मुद्दामै जेल सजाय काटेको पनि खुलेको जानकारी दिए ।
पक्राउ पर्नेमा लहान नगरपालिका २२ का ३२ वर्षीय दिनेशकुमार यादव र उनकी बहिनी २६ वर्षीया किरणकुमारी छन् । उनीहरुबाट ५५ लाख २२ हजार (८३ रुपैयाँ नगद र

खैरो हिरोइन जस्तो देखिने पदार्थ प्लास्टिकसहित २.८ ग्राम तथा प्लास्टिकबाहेक २.१ ग्राम बरामद गरिएको सिरहा प्रहरीले जनाएको छ ।
उनका अनुसार यादव २०८० साउन १२ मा प्लास्टिकसहित ४.४ ग्राम र प्लास्टिकबाहेक ३.६ ग्राम खैरो हिरोइनसहित पक्राउ परेका थिए । सो मुद्दामा असोज २४ गते पुर्पक्षका लागि कारागार चलान भएकोमा अदालतको फैसलाबमोजिम ६ महिना कैद भुक्तान गरी छुटेको खुलेको छ ।
सिरहाका प्रहरी प्रमुख एसपी अनन्तराम शर्माले बरामद रकम उनीहरुले खैरो हिरोइन बिक्रीबाट जम्मा पारेको खुलेको जानकारी दिए । बरामद खैरो हिरोइन करिव ८ लाखभन्दा बढीको रहेको छ ।
बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

कैद सजाय तोकिएका तीन जना फरार अभियुक्त पक्राउ

दैनिक समाचारदाता राजविराज, ४ जेठ ।
जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीले आइतबार अदालतबाट कैद सजाय तोकी फरार रहेका तीन जना अभियुक्तलाई पक्राउ गरेको छ ।
जिल्ला प्रहरी कार्यालय तथा मातहतका प्रहरी कार्यालयहरुबाट खटिएको प्रहरी टोलीले सप्तरी जिल्ला अदालतबाट विभिन्न मुद्दामा फैसला भई कैद सजाय तोकिएका तीन जनालाई पक्राउ गरेको हो ।
पक्राउ पर्नेमा ठगि मुद्दाका सप्तरीको तिरहुत गाउँपालिका २ का सुमन

कुमार मिश्रा छन् । उनलाई सो मुद्दामा सप्तरी जिल्ला अदालतले २ वर्ष ११ महिना १० दिन कैद सजाय तोकिएको थियो ।
यस्तै लेनदेन बिगो मुद्दाका फरार प्रतिवादी सप्तरीको डाक्नेश्वरी नगरपालिका २ निवासी सन्तोष कुमार साह पनि पक्राउ परेका छन् । सो मुद्दामा सप्तरी जिल्ला अदालतले उनलाई एक वर्ष सजाय कैद हुने ठहर गरेको थियो ।
यसैगरी सोही मुद्दामा सप्तरी जिल्ला अदालतबाट २ महिना कैद सजाय तोकिएको सप्तरीको तिलाठी कोइलाडी

गाउँपालिका ३ निवासी बढी मुखिया पनि पक्राउ परेका छन् । उनलाई सप्तरी जिल्ला अदालतले उक्त मुद्दामा दुई महिना कैद सजाय हुने फैसला गरेको थियो ।
अदालतको फैसलापछी फरार रहेका उनीहरुलाई खोजतलासका क्रममा गाउँ घरमा लुकीछिपी बसेको अवस्थामा पक्राउ गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सप्तरीका प्रवक्ता प्रहरी नायब उपरिक्षक जितेन्द्र कुमार बस्नेतले जानकारी दिए । पक्राउ परेकाहरुलाई आइतबार नै कैद सजाय भुक्तानका लागी अदालतमा उपस्थित गराइएको प्रहरीले जनाएको छ ।

भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली

जन्म मिति

वि. सं. १९८७/५/३

स्वर्गारोहण

वि. सं. २०८२/२/२

स्व. लालदेव यादव

मेरा प्रात : स्मरणीय पति लालदेव यादवको असमायिक स्वर्गारोहण भएको खबर पश्चात् उहाँको दिवंगत आत्माको चिरशान्तिको कामना तथा हामीलाई यस दुःखद घडीमा समवेदना प्रकट गर्नुहुने सम्पूर्ण आफन्त एवं शुभेच्छुकहरुमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

श्रीमती : बिमलादेवी यादव

छोरा

इन्द्रदेव यादव

देवेन्द्र यादव

कृष्णदेव यादव

विष्णुदेव यादव

बुहारी

गीतादेवी यादव

रेखादेवी यादव

कान्तीदेवी यादव

नमितादेवी यादव

छोरी

अम्बिका यादव

ज्वाइँ

सुरेन्द्र यादव

एवं समस्त परिवार

सम्पादकीय

समस्या समाधान गर्नेतर्फ ध्यान पुऱ्याउ

कोशी पीडितहरु मुआब्जा पाउन अझै आश लगाइरहेका छन् । दशकौंदेखी मुआब्जाको माँग गर्दै बारम्बार आन्दोलन गरेपनि समस्याको समाधान हुन सकेको छैन । सप्तरी, उदयपुर र सुनसरी गरि तीनै जिल्लाका पीडितहरु मुआब्जा नपाएकाले भन्ने मर्कामा परेका छन् । बारम्बार समस्या समाधानका लागी भारत सरकारसंग कूटनीतिक पहल गर्न नेपाल सरकार उदासिन रहेको छ । २०७१ साउनमा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी नेपाल आएका बेला दुई देशमा प्रधानमन्त्री बीच कोशी पीडितको समस्या समाधान गर्ने सहमती भएपनि त्यो अहिले सम्म कार्यान्वयनमा आएको छैन ।

कोशी सम्झौता हुदा भारतीय पक्षले डुवान क्षेत्रको मुआब्जा दिने भने पनी नदिएको तथा नेपाल सरकारले पनि सम्झौता कार्यान्वयनका लागी ठोस पहल नगरेकाले उनीहरु थप पीडामा छन् । वि.स. २०११ सालमा नेपाल-भारत बीच भएको कोशी सम्झौता अनुसार कोशी योजना अर्न्तगत परेको जग्गाको मुआब्जा तथा क्षति भएको बालीनालीको क्षतिपुर्ती भारत सरकारले दिनु पर्ने उल्लेख छ । सुनसरीको चतरादेखि भारतीय सीमा क्षेत्र कुनौली बोडर सम्म दुबै तटबन्ध बीचमा पर्ने हजारौ विगहा बाली कोशीको बाढीले वर्षेणी क्षति हुने गरेको भएपनि यसको क्षतिपुर्ती प्राप्त नभएको पीडितहरुको गुनासो छ । किसानहरुको हजारौ विगहा जग्गा कटान भएको तथा बालीमा भएको क्षतिका बारेमा सन २०१३ मा दिल्लीमा भएको नेपाल-भारत सिंचाई जलश्रोत मन्त्री स्तरिय बैठक तथा सन् २०१४ मा काठमाडौंमा आयोजित विदेश मन्त्री स्तरीय बैठकमा समेत सो विषय समावेश भए पनि आश्वासन बाहेक केही पाउन सकेका छैनन् । कोशी सम्झौताको भारत सरकारबाट पालना र कार्यान्वयन हुनुपर्ने, बाली नालीको क्षतिपुर्ती पाउने पर्ने तथा १ सय १९ वर्षको लिजमा रहेको नेपाली किसानको जग्गा जमिनको सरक्षा तथा नाप, नक्शा अविलम्ब गर्नु पर्ने मुख्य माग छ ।

आफ्नै सरकार गम्भिर नबन्दा जनता पिरोलिएका छन् । तसर्थ दुई देशबीचको सम्झौता कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकार गम्भिर हुनुपर्छ । यसका लागि अविलम्ब कूटनीतिज्ञ पहल आवश्यक छ ।

डा. ललन प्रसाद राुनियार

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288

हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क : कृताञ्जली स्वास्थ्य क्लिनिक, राजविराज Mo. No : 9842830252, 9804605569

अभै कार्यान्वयन हुन सकेन बडघरसम्बन्धी ऐन

राजेन्द्रप्रसाद पनेरु

कञ्चनपुर, ४ जेठ (रासस) । पुर्खौंदेखि चलनचल्तीमा रहेको थारु समुदायको प्रथाजनित वडघर/भलमन्सा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय तहले जारी गरेका ऐन कार्यान्वयन हुन सकेका छैनन् । ऐन कार्यान्वयनमा ल्याउन कार्यविधि तथा नियमावली बनाएर लागू गर्नेमा थारु अगुवाको जोड छ । आदिवासी जनजाति समुदायको वडघर/भलमन्सा ऐन कार्यान्वयन नहुँदा अलिखित(मौखिक) रुपमा चल्दै आएको छ । अलिखित कानुनमा अभ्यस्त थारु समुदायलाई लिखित कानुन प्रणालीमा आवद्ध गरी व्यवस्थित गरिनुपर्ने नेपाल आदिवासी जनजाति महासङ्घ नगर समन्वय परिषद् शुक्लाफाँटा कञ्चनपुरका अध्यक्ष हवल्दार चौधरीले बताउनुभयो । “लोकतान्त्रिक पद्धतिमा आधारित थारु समुदायको आफ्नै विशिष्ट परम्पराद्वारा सञ्चालित वडघर प्रथालाई कानुन बनाएर व्यवस्थित गर्न कञ्चनपुरका शुक्लाफाँटा, बेलौरी र कृष्णपुर लगायतका नगरपालिकाले ऐन बनाएका छन्”, उहाँले भन्नुभयो, “ऐन कार्यान्वयनका लागि कार्यविधि र नियमावली बनाएर लागू नहुँदा ऐन कार्यान्वयनमा आउन सकेको छैन ।” अरु जिल्लाका पालिकाले बनाएर लागू गरेका ऐनको सिको गरेर बनाइएको उल्लेख गर्दै उहाँले जिल्लाको भौगोलिक विशिष्टता, थारु समुदायका रहनसहन, चालचलन अनुसारको प्रचलित अलिखित रुपमा चल्दै आएको वडघर प्रथा मिल्दो ऐन बनाइनुपर्ने बताउनुभयो । “प्रथाजन्य कानुनलाई सञ्चालन गर्न परम्परागत संस्थाको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ”, उहाँले भन्नुभयो, “वडघर प्रथा समुदायअनुसार

भिन्नभिन्न तरिकाले सञ्चालन भइरहेका हुन्छन्, ती सबै कुरालाई ध्यानमा राख्दै ऐन परिमार्जन गर्न जरुरी रहेको छ ।” ऐन, कार्यविधि र नियमावलीमा प्रष्टसँगै वडघरलाई गाउँको संस्कृति संरक्षण, रीतिथिति बसाल्ने, न्यायनिसाफ बसाल्ने कार्यका लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था मिलाउने र वडघरका पदाधिकारीलाई पहिचान दिलाउन परिचपत्रको व्यवस्था उल्लेख हुनुपर्ने उहाँको भनाइ छ । उहाँका अनुसार नेपालको संविधानले आदिवासी जनजाती समुदायको सामाजिक परम्परा, संस्कृतिको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्ने नीति लिएको छ । थारु समुदायमा लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुसार चयन हुने वडघरले गाउँको रीतिथिति बसाल्ने संस्कृतिको संरक्षण गर्ने, न्याय निसाफ छिन्ने, विकास निर्माणका कार्यमा जनसहभागिता जुटाउने कार्य गर्दछन् । त्यसैले संविधानले दिएको अधिकार प्रत्याभूत गराउनका लागि वडघर ऐनलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक रहेको उहाँ बताउनुहुन्छ । प्रथाजनित कानुनको महत्वपूर्ण पक्ष भनेकै यस अन्तरगतका संस्था कानुन र प्रक्रियामा समुदायको पूर्ण नियन्त्रण तथा स्वामित्व रहने गर्दछ । “यस्ता कानुनमा गल्ती गर्नेले पीडितलाई क्षतिपूर्ति दिई सजायमा पुनःस्थापन हुने सिद्धान्तमा अडिग हुने गर्दछन्”, उहाँ भन्नुहुन्छ, “अलिखित रुपमा रहने यस्ता कानुन नैतिक बन्धनकारी मात्रै हुन्छन् ।” मेलमिलापसम्बन्धी ऐन २०६८ को दफा ३३ र ३४ ले सामुदायिक मेलमिलापको विशेष व्यवस्था गरेको छ । यसबाट न्यायमा विविधिकरणको व्यवस्थाको

अहिंसा महोत्सव आगामी भदौमा आयोजना गरिने

अपनाउन प्रेरित गर्ने विश्वास लिइएको छ । अहिंसाका मूल्य र शाकहारी जीवनशैलीमा रुचि राख्ने सबैमा समर्पित महोत्सवले पशुमुक्ति अभियन्ता, सङ्घसंस्था र समुदायबीच सम्बन्ध र सहकार्यको पुल बन्ने उद्देश्य पनि राखेको नेपाल शाकाहारी सङ्घका अध्यक्ष कृष्ण गुरुङले बताउनुभयो । उहाँका अनुसार महोत्सवका प्रमुख आकर्षणमा दिगो जीवन पद्धति, शाकहारी जीवनशैली र पशु अधिकारसम्बन्धी अन्तरक्रिया; साङ्गीतिक प्रस्तुति; योग सत्र; देशविदेशका अभियन्तासँग प्रत्यक्ष भेटघाट र अनुभव आदानप्रदान; शाकाहारी परिकार तथा पकाउने विधिको प्रदर्शन र

सुरुवात भएको थारु अगुवा दुर्गा चौधरीले बताउनुभयो । थारु समुदायको परम्परागत न्याय प्रशासन र प्रथाजन्य कानुनलाई मान्यता दिएर न्यायमा आदिवासी जनजातीको सहज पहुँच तथा मेलमिलापमा आधारित न्याय प्रणालीलाई संस्थागत गरी बदलिँदो परिवेश सुहाउँदो न्यायिक प्रणालीको विकास गर्न जरुरी रहेको उहाँ बताउनुहुन्छ । “हाल लागू भएको देवानीसंहिता अन्तर्गतका व्यवस्थामा प्रथाजन्य कानुनको अस्तित्वलाई अङ्गीकार गरिएको छ”, उहाँले भन्नुभयो, “न्यायप्रशासनमा नेपाली भाषाका अलावा अन्य मातृभाषालाई मान्यता नदिएका कारण मातृभाषी थारु समुदायले सार्वजनिक निकायमा प्रष्टसँग कुरा राख्न नसक्ने स्थिति भोग्दै आएका छन् ।” समुदायलाई लिखित कानुन प्रणालीमा समावेश गरी न्यायिक पुनःसंरचनामा समावेश गर्न आवश्यक रहेकामा उहाँ जोड दिनुहुन्छ । प्राचीनकालदेखि चलिआएको गाउँ समाजलाई नेतृत्व दिन सक्ने, परम्पराअनुसारको सामाजिक संरचना सञ्चालन गर्नसक्ने, गाउँमा परिआएको समस्या समाधान गर्न सक्ने, गाउँको रीतिरिवाज, परम्परा, संस्कृति आदीको संरक्षण गर्नसक्ने, गाउँका गुरुवा, भर्ता, केसौका, चौकिदार लगायतको चयन तथा नेतृत्व दिन सक्ने प्रथा नै वडघर रहेको थारु बुद्धिजीवी बलबहादुर डगौरा बताउनुहुन्छ । “वडघर प्रथाको प्रचलित शासन प्रणाली विगतका शासकले उपेक्षा गरेका कारण राज्य व्यवस्थाले अङ्गालेको शासन प्रणालीमा अटाउन नसकेको हो”, उहाँले भन्नुभयो, “वडघर प्रणालीमा भएका राम्रा पक्षलाई प्रचलित शासन प्रणालीमा समावेश गर्ने कार्यसँगै यसलाई दर्शन

शास्त्रको रुपमा विकसित गर्ने काममा थारु र राज्यले यसमा ध्यान नर्दिँदा यो प्रणाली ओभरलेमा परेको छ ।” वडघर प्रणालीलाई हाल कतिपय पालिकाले कानुनी मान्यता दिनका लागि ऐन पारित गरिसकेका छन् । केही गर्ने तयारीमा छन् । ऐनमा भएका प्रावधानले यो प्रणालीमा भएको प्राचीनतालाई संरक्षण गर्न सक्छ वा सक्दैन भन्ने विषयमा प्रयाप्त बहसको खाँचो रहेको उहाँ बताउनुहुन्छ । यस प्रणाली अन्तर्गतका वडघरदेखि चौकीदारसम्मले आर्थिक आर्जन नहुने भएकाले यो प्रणालीबाट विकर्षण हुँदै जाने सम्भावना देखा पर्दै गएको उल्लेख गर्दै उहाँले राज्यसँग जस्तै वडघरसँग बाध्यकारी शक्ति नहुँदा यसको प्रभावकारिता कमजोर हुँदै गएको बताउनुभयो । उहाँका अनुसार यस प्रणालीको लिखित दस्तावेज नहुँदा आधुनिक राजनीतिक सिद्धान्त वा प्रणालीको अनुशरणमा नहुँदा व्यक्तिअनुसारको व्याख्या र कार्यान्वयन रहेको देखिन्छ । यस प्रथाअनुसार न्यायप्रणाली व्यक्तिको सोच, क्षमता, निर्णयले हुने गरेको छ । यस प्रणालीले जहिले पनि मनोमानी गर्न सक्ने र कमजोरले न्याय नपाउने सम्भावना अधिक रहन्छ । वडघर प्रणालीअन्तर्गत चयन हुने पदाधिकारीलाई प्रभावशाली व्यक्तिले समग्र गाउँका बासिन्दालाई देखाएर राजनीतिक लाभ लिनसक्ने सम्भावना उत्तिकै रहनेमा उहाँ जोड दिनुहुन्छ । उहाँ भन्नुहुन्छ, “वडघर/भलमन्सा प्रणालीलाई दर्शन शास्त्रका रुपमा विकसित गर्दै लैजानुपर्छ, आवश्यकताअनुसार मौलिकता र प्राचीनताको समिश्रण गरी रुढिवादिता लगायतका कमीकजोरीलाई हटाउँदै परिमार्जन गर्दै लैजानुपर्छ, थारु समुदायको कथा, कहानी, मन्त्र, गीत कहकूट आदिको अध्ययन हुनुपर्छ ।” छुट्टै पहिचान, भाषा, संस्कृति र रीतिरिवाज रहेको थारु समुदाय नेपालको पूर्वको मेचीदेखि पश्चिमको

कञ्चनपुरसम्मको भू -भागमा अर्थात् २५ जिल्लामा सदियौंदेखि बसोबास गर्दै आएको छ । नेपाल सरकारले २०७८ सालमा गरेको जनगणनामा देशको कूल जनसङ्ख्या दुई करोड ९१ लाख ६४ हजार ५७८ रहेकामा थारु जातीको जनसङ्ख्या १८ लाख सात हजार १२४ रहेको छ । जुन कूल जसङ्ख्याको छ दशमलव दुई प्रतिशत रहेको छ । त्यसमा राना थारु समुदायको शुन्य दशमलव २९ प्रतिशत रहेको छ । नेपालका आदिवासी जनजातीको सूचीमा ६० बढी जातजाती सूचिबद्ध गरिएका छन् । त्यसमा थारु र राना थारु समुदायलाई छुट्टाछुट्टै रुपमा सूचीकृत गरिएको छ ।

जलवायु न्याय : नेपालको पीडा र विश्वको दायित्व

डा राजु थापा
काठमाडौँ, ४ जेठ (रासस) । जलवायु परिवर्तन विश्व मानवसभ्यताको अस्तित्वमै खतरा बन्न थालेको छ । तापक्रम वृद्धिदेखि अनियमित मौसम, मौसमजन्य प्रकोपमा वृद्धि साथै हावापानीका क्षेत्रमा व्यापक परिवर्तन भएर सभ्यता नासिने जोखिम रहेको छ । जलवायु परिवर्तनले नेपालजस्ता हिमाली तथा विकासोन्मुख देशमा अन्य क्षेत्रहरूमा जस्तै प्राकृतिक विपद्का दृष्टिले थप गहिरो सङ्कटमा पारेको छ । गत वर्षको बाढी, पहिरो र भीषण वर्षाका कारण भ्रण्डै २५० जनाको मृत्यु भयो र पूर्वाधारमा एक अर्ब अमेरिकी डलरभन्दा बढीको क्षति भयो । जलवायु प्रेरित प्रकोपहरूले मानव अस्तित्व र जीविकोपार्जनको जगलाई नै हल्लाइरहेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण बाढी र हिमताल विस्फोटले ठूलो विनाश भएको छ । खडेरी डढेलोले मानवलाई अथाह पीडा दिएको छ ।

पछिल्ला वर्षमा जलवायु परिवर्तनको कारण एक वर्षमा देशको कल गार्हस्थ उत्पादनको दुई प्रतिशतसम्म क्षति हुने गरेको अनुसन्धानले देखाएको छ । उता हिमालयका हिमनदीहरू पग्लिँदै गएका छन्, जसका कारण हिमताल विस्फोटको खतरा बढ्दै गएको छ । इसिमोडको अध्ययन अनुसार हालको दरमा ग्लेसियर पग्लिँदै गए यो शताब्दीको अन्त्यसम्ममा हिन्दकुश-हिमालय क्षेत्रका हिमनदीहरूले ८० प्रतिशतसम्म हिउँ गुमाउनेछन् । त्यतिबेला प्राकृतिक विपद्का अनेक समस्याहरूबाट ठूलो जनधनको क्षति हुनेछ । जलवायु परिवर्तनले मानव जीवनका आधारभूत पक्षहरूमा असर पुर्‍याइरहेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण कृषि उत्पादनमा गिरावट आएको छ, पानीको स्रोतहरू सुक्दै गएका छन्, रोग तथा महामारीहरूका स्वरूप परिवर्तन हुँदैछ र खाद्य सुरक्षामा गम्भीर सङ्कट देखा परेको छ ।

जलवायु परिवर्तनले सबैमा असर पार्छ, तर असरको मात्रा समान हुँदैन । गरिब, महिला, दलित, आदिवासी, बालबालिका तथा सुदूर र सिमान्तकृत समुदाय सबैभन्दा बढी प्रभावित हुने गर्दछन् । तर यस्तो अन्यायपूर्ण अवस्थाको मूल जड भने धनी राष्ट्रद्वारा अत्यधिक हरितगृह ग्यास उत्सर्जन भएको विभिन्न वैज्ञानिक प्रमाणहरू छन् । सन् १९९० देखि २०१५ को अवधिमा विश्वका सबैभन्दा धनी एक प्रतिशत जनसङ्ख्याले सबैभन्दा गरिब ५० प्रतिशत जनसङ्ख्याको भन्दा दोब्बर बढी कार्बन उत्सर्जन गर्ने गरेको अध्ययनले देखाएको छ । एउटा अमेरिकी नागरिकले एक वर्षमा औसतमा १६ टन कार्बनडाइअक्साइड उत्सर्जन गर्छ, जुन एक जना नेपालीको उत्सर्जनभन्दा ५६ गुणाबढी हो ।। हाल विश्वको कूल हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा

नेपालको हिस्सा मात्र ० दशमलव ०२५ प्रतिशत रहेको छ । जलवायु परिवर्तनका प्रमुख कारण बन्ने हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा नेपालको योगदान नगण्य छ । तापनि यसका प्रतिकूल प्रभावहरूको चपेटामा नेपाल पर्दैछ ।

सन् १८५० यता उत्सर्जित कार्बनमा अमेरिकाको हिस्सा मात्रै २० प्रतिशत रहेको छ, जबकी विश्वमा अमेरिकाको जनसङ्ख्या हिस्सा चार प्रतिशत मात्र छ । यी तथ्यहरूले जलवायु सङ्कटमा धनी मुलुकहरूको ऐतिहासिक भूमिका स्पष्ट पार्दछ । यति हुँदा पनि अनुकूलन र न्यूनीकरणका लागि विकासित राष्ट्रले दिएको सहायता न्यून, अनियमित र प्रक्रियागत रूपमा जटिल रहेको छ । संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय जलवायु परिवर्तन सम्मेलन, कोपमा पटकपटक गरिएका प्रतिबद्धताहरू व्यवहारमा रूपान्तरण हुन सकेका छैनन् । क्योटो प्रोटोकलदेखि पेरिस सम्झौता हुँदै हालैको कोप-२८ सम्म धनी राष्ट्रहरूले जलवायु वित्तका नाममा दिने भनेर प्रतिबद्धता जनाए पनि ती प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन हुन सकेका छैनन् ।

एक्सन एडको एक अध्ययन प्रतिवेदनका अनुसार सन् १९९२ यता धनी मुलुकले विश्वको वायुमण्डलीय साधनको अत्यधिक उपयोग गरेर ७० प्रतिशतसम्म आर्थिक फाइदा लिएका छन् । यस सन्दर्भमा जी ट्वान्टी राष्ट्रहरूले सन् १९५९ देखि २०१८ सम्मको अवधिमा

लगभग ५९ ट्रिलियन अमेरिकी डलर बराबरको जलवायु ऋण सञ्चित गरेका छन् र यो ऋण २०१९ देखि २०३५ सम्मको अवधिमा थप ८० ट्रिलियन डलरले बढ्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

यसै सन्दर्भमा नेपालले पनि अन्तरराष्ट्रियस्तरमा आफ्नो आवाज उठाउन थालेको छ । जलवायु परिवर्तनको असरहरूका कारणले पर्वतीय क्षेत्रहरूको पारिस्थितिकीय प्रणाली, जनजीवन र जैविक विविधतामा परिरहेको नकरात्मक असरका बारेमा नेपालले सन् २००९ देखि नै जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी विश्वसम्मेलनलगायत अन्तरराष्ट्रिय मञ्चमा नेपालले निरन्तर आवाज उठाउँदै आइरहेको छ । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले कोप-२९ मा हिमाली राष्ट्रहरूको साझा आवाजको नेतृत्व गर्दै विकसित राष्ट्रले ऐतिहासिक जिम्मेवारी स्वीकार गर्नुपर्ने र हानि तथा क्षतिपूर्तिका लागि ‘लस एन्ड ड्यामेज कोष’ प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने माग गरेका छन् । वास्तवमा यो केवल पर्यावरणीय वा भौगोलिक विषय मात्र होइन, यो मानव अधिकार, सामाजिक समावेशीता र भविष्यको पुस्ताको अस्तित्वसँग सम्बन्धित विषय पनि हो । जलवायु न्यायको मूल मर्म भनेको, जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित असरको बोझमा समानुपातिक उत्तरदायित्वको सिद्धान्त स्थापना गर्नु हो । जसले धेरै

कार्बन उत्सर्जन गरेका छन् उनीहरूले नै बढी क्षति भोगिरहेका मुलुकका लागि बढी योगदान दिनुपर्छ ।

नेपालजस्ता मुलुकको चुनौती भनेको आर्थिक रूपमा कमजोर भएसँगै जलवायु परिवर्तनको असर सामना गर्न आवश्यक वित्तीय, प्राविधिक तथा नीतिगत साधनको अभाव हुनु हो । सन् २०११ देखि २०२१ को अवधिमा नेपालले कूल ५ दशमलव ७१ अर्ब अमेरिकी डलर बराबरको जलवायु वित्त प्राप्त गरेको छ । सो कूल रकममध्ये लगभग ७० प्रतिशत बहुपक्षीय स्रोतबाट प्राप्त भएको रकम हो तर यो रकम आफैँमा पर्याप्त छैन । जलवायु न्याय सुनिश्चित गर्न नेपालको आवश्यकताअनुसार न्यायोचित र पारदर्शी रूपमा अनुदान वृद्धि, सस्तो ऋणको व्यवस्थापन, प्रविधि हस्तान्तरण र सामुदायिकस्तरमा आधारित योजनाहरू प्राथमिकतामा पर्नुपर्छ ।

विशेषगरी हिमाली क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असरको विषयमा विश्वसमुदायको ध्यानाकर्षण गराउने लक्ष्यका साथ शुक्रवारदेखि विश्वकै उच्च शिखर सगरमाथाका नामबाट ‘सगरमाथा संवाद’ सुरू भएको छ । यस संवादमा हिमालमा जलवायु परिवर्तनले परिरहेको असर, पर्वतीय क्षेत्रका बासिन्दाले भोगिरहेका जलवायुजन्य सङ्कटले निम्त्याएको समस्या प्रस्तुत गरी विश्व समुदायको ध्यानाकर्षण

बाँकी अन्तिम पृष्ठमा

विश्व समाचार

गाजामा इजरायली हमलामा १०३ जनाको मृत्यु

गाजा पट्टी, ४ जेठ (रासस/एपी) । इजरायली आक्रमणमा गाजा पट्टीभरि रातभर र आइतबारसम्म इजरायली आक्रमण हुँदा कम्तीमा एक सय तीन जनाको मृत्यु भएको यस क्षेत्रका अस्पताल र चिकित्सकहरूले बताएका छन् । इजरायलले १९ महिनाभन्दा बढीपछि यस क्षेत्रमा आफ्नो युद्ध तीव्र बनाएको छ र यसले कम हुने कुनै सङ्केत देखाएको छैन । दक्षिणी सहर खान युनिस र वरपरको हवाई आक्रमणमा ४८ जनाभन्दा बढी मानिस मारिएका थिए । तीमध्ये केहीले विस्थापित मानिसहरूलाई आश्रय दिने घर र पालहरूमा प्रहार गरेको नासेर अस्पतालले बताएको छ । मृतकमध्ये १८ जना बालबालिका र १३ जना महिला रहेको अस्पताल प्रवक्ता विम फारेसले बताउनुभयो । उत्तरी गाजामा निर्मित जवालिया शरणार्थी शिविरको घरमा भएको आक्रमणमा एउटै परिवारका नौ जनाको मृत्यु भएको गाजा स्वास्थ्य मन्त्रालयको आपत्कालीन सेवाले जनाएको छ ।

हमासद्वारा सञ्चालित सरकारअन्तर्गत सञ्चालित नागरिक सुरक्षाका अनुसार जवालियामा रहेको परिवारको निवासमा भएको अर्को आक्रमणमा सात बालबालिका र एक महिलासहित १० जनाको मृत्यु भएको छ । इजरायली सेनाले रातभरि भएका आक्रमणहरूबारे तत्काल कुनै टिप्पणी गरेको छैन । इजरायलले आफ्नो कारवाहीबाट हुने नागरिक हताहतीको दोष हमासलाई दिन्छ किनकि यो लडाकु समूह नागरिक क्षेत्रहरूबाट सञ्चालन हुन्छ । इजरायलले गाजामा आफ्नो युद्धलाई ‘गिदियनको रथ’ नामक नयाँ आक्रमणका साथ बढाएको छ । यसमा इजरायलले क्षेत्र कब्जा गर्ने, लाखौँ प्यालेस्टिनीलाई गाजाको दक्षिणमा विस्थापित गर्ने र सहायताको वितरणमा बढी नियन्त्रण लिने योजना बनाएको बताएको छ ।

गाजामा ‘युद्ध अन्त्य गर्न’ सम्झौताका लागि इजरायल तयार : प्रधानमन्त्री नेतन्याहुको कार्यालय

जेरुसेलम, ४ जेठ (रासस/एएफपी) । इजरायली प्रधानमन्त्री बेन्जामिन नेतन्याहूले गाजामा जारी द्वन्द्व अन्त्य गर्ने सम्झौताका लागि शर्त तय गर्ने गरी हमाससँग सम्झौता गर्न इजरायल तयार रहेको आइतबार सङ्केत गर्नुभएको छ । प्रधानमन्त्री नेतन्याहुको कार्यालयले जारी गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ,“यस क्षणमा पनि दोहामा वार्ता टोलीले विटकोफ फ्रेमवर्कअनुसार होस् वा युद्ध अन्त्यको एक भागको रूपमा सम्झौताका लागि सबै सम्भावनालाई खोज्न काम गरिरहेको छ ।” विज्ञप्तिमा अगाडि भनिएको छ, “सम्झौताले सबै बन्धकहरूको रिहाई, हमास ‘आतङ्ककारी’ हरूको निर्वासन र गाजा पट्टीको निःशस्त्रीकरण समावेश गर्नेगरी वार्ता टोलीले काम गर्नेछ ।”

हैदराबादको भवनमा सर्ट सर्किटका कारण आगलागी, १७ जनाको मृत्यु

हैदराबाद (भारत), ४ जेठ (रासस/एएनआई) । हैदराबादको गुलजार हाउसमा रहेको भवनमा भएको आगलागीको प्रारम्भिक जाँचबाट कम्तीमा १७ जनाको ज्यान गएको घटनामा शर्ट सर्किटका कारण ठूलो आगलागी भएको देखिएको अग्नि विभागका एक अधिकारीले आइतबार बताएका छन् । “प्रारम्भिक जाँचले कारण सर्ट सर्किट भएको देखाएको छ”, तेलङ्गाना विपद् प्रतिक्रिया तथा अग्नि सेवाका महानिर्देशक वाई नागी रेड्डीले भन्नुभयो, “सबै १७ जनाको मृत्यु धुवाँ फोक्सोमा गेकाले भएको हो, कसैलाई जलनका चोटहरू थिएन ।”

गुलजार हाउस क्षेत्रमा कृष्णा पल्स पसल र आवासीय परिसरमा आगलागीको घटना भएको थियो । रेड्डीका अनुसार अग्नि विभागले स्थानीय समयानुसार बिहान ६:१६ बजे कल प्राप्त गरेर ६:१७ बजे पर्याप्त कर्मचारीहरूसहित ११ वटा दमकल पठाएको थियो । अग्नि विभागले मानिसहरूलाई बचाउन श्वासयन्त्र र अक्सिजन मास्कहरू प्रयोग गर्‍यो । “प्राप्त जानकारी अनुसार १७ जनाको ज्यान बचाउन सकिएन... प्रारम्भिक परीक्षणले शर्ट सर्किट कारण रहेको देखाउँछ”, उहाँले भन्नुभयो । “आगो निभाउने र मानिसहरूलाई बचाउने काममा अग्नि विभागमा कुनै कमी थिएन... भवनमा सुरुङजस्तै दुई मिटरको एउटा मात्र प्रवेशद्वार थियो । पहिलो र दोस्रो तलामा पुग्न एक मिटरको एउटा मात्र सिँढी छ । यसले भाग्ने र उद्धार कार्य धेरै गाह्रो बनायो । बिहान ९ बजेतिर आगो नियन्त्रणमा आएको थियो... भवनभित्र कुल २१ जना थिए... मृत्युको कारण धुवाँ सास फेर्नु हो; कसैलाई पनि जलनका चोटहरू थिएन”, अग्नि अधिकारीले भन्नुभयो ।

तेलङ्गाना अग्नि विपद् प्रतिक्रिया आपत्कालीन तथा नागरिक सुरक्षाद्वारा जारी गरिएको १७ मृतकको सूचीमा १० वर्षमुनिका आठ बालबालिकाका नाम छन् । मुख्यमन्त्री ए रेवन्त रेड्डीले दुर्घटनाप्रति गहिरो शोक व्यक्त गर्नुभयो र आगलागी घटनामा फसेका परिवारहरूलाई बचाउन सबै आवश्यक उपायहरू अपनाउन शीर्ष अधिकारीहरूलाई निर्देशन दिनुभयो । उहाँले घाइतेहरूलाई नजिकैका अस्पतालहरूमा सार्न र राम्रो चिकित्सा उपचार प्रदान गर्न आदेश जारी गर्नुभयो । प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले आगलागीमा ज्यान गुमाएकाहरूप्रति ‘गहिरो दुःख’ व्यक्त गर्नुभयो । प्रधानमन्त्री कार्यालयका अनुसार उहाँले मृतकका परिवारलाई प्रधानमन्त्री राष्ट्रिय राहत कोषबाट रु दुई लाख (भारतीय रुपैयाँ) र दुर्घटनामा घाइते भएकाहरूलाई रु ५० हजारको अनुदान घोषणा गर्नुभयो ।

भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय

भूमि व्यवस्थापन तथा मालपोत कार्यालय, राजविराज

नेपाल सरकार

भूमि व्यवस्थापन तथा मालपोत कार्यालय, राजविराज

मिति :- २०८२/०१/३१

विषय:- ३५ दिने हकदावी सम्बन्धी सार्वजनिक सुचना।

यसमा २००४ सालको भेम्पा वमोजिम रैती नं. ३३ खेदु माझीको नाममा दर्ता रहेका साविक प्रगन्ना मातृपुन माँजे भूमी कडहर्वा सा.कि.नं. २७७ को ज.वि. ०-१४-१३ हाल तपसिल वमोजिम नापी भएको जग्गा छुट जग्गा दर्ता नाममाती सपेत गरी पाउँ भनी जिन्ना सप्तरी गा.वि.स. दौलतपुर वडा नं.८ हाल सुहडा गा.स. वडा नं. ३ यत्ने सतावर गा.स.को बुहारी रामजी चौधरी थारुको पत्नी चन्द्रकला पट्टनी-१, ऐ.ऐ. यत्ने खेदु माझीको जति कारी माझीको छोरा मोहित लाल चौधरी-१ रुपेत २ को यस कार्यालयमा द.नं. १९६०४ मिति २०८२/११/०४ गतेमा माग निवेदन परी हकदावी सम्बन्धी सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गर्न मिति २०८२/०१/३१,मा आदेश भए वमोजिम यो ३५ दिने हकदावी सम्बन्धी सार्वजनिक सुचना प्रकाशित गरिएको छ । तपसिलमा उल्लेखित जग्गा निवेदकहरू बढेक अरु कसैको हक लाग्ने भए वा निवेदकको नाममा छुट जग्गा दर्ता नापगारी गर्दा कसैको हक जान्छ वा अन्य कुनै व्यक्ति विशेष वा नेपाल सरकार, सार्वजनिक, सामुदायिक, डगर, बाटो, ऐलानी, प्रति, गोचर, सामाजिक, पार्क, हाट,पेला लाग्ने ठाउँ वा सरकारी जग्गा भए/ नभएको सम्बन्धमा यो सुचना प्रकाशित भएको पितिले ३५ दिनभित्रमा सप्रमाण सहित यस कार्यालयमा आई उजुरी गर्नुहोला । म्यादभित्र कसैको हकदावी उजुरी पर्न नश्राएमा निवेदकहरूको माग दावी वमोजिम छुट जग्गा दर्ता नापगारी गर्ने सर्त कायम वमोजिम कारवाही नै जानेछ । यस सम्बन्धमा पछि कुनै पनि उजुरी दावी नलाग्ने ब्यहोरा सम्बन्धित सबैलाई जानकारी भएईन्छ ।

तपसिल

साविक कि.नं.	सम्बन्धित दर्ताकर्ता	गा.वि.स.	वडा नं.	हालको कि.नं.	दस्तावेज	हालको दर्ताकर्ता	वैकल्पिक
२७७	खेदु माझी	दौलतपुर	८	१७	०-१४-१९	चन्द्रकला पट्टनी मोहित लाल चौधरी	यो जग्गा १९०४ सालमा रैती नं. ३३ को खेदु माझीको नाममा हो । यो जग्गा कित्तेपुख्रि अ.प. महल खाली, निजान को महल खाली, शिवालयको ब्यहोरा भजन खाली, कैफियत महल खाली रहेको।

प्रमुख मालपोत अधिकृत

लक्ष्मी प्रसाद खरेल

प्रमुख मालपोत अधिकृत

